

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

4. De Sponsa duorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

Maurus Oberascher de Matr. c. 3. §. 2. q. 3. Verum quidquid circa hanc partem theorie possit disputari, vel ex iure, vel ex ratione: in praxi attendenda sunt consuetudines locorum & statuta Dicecesium, quarum in multis presentia Parochi ad sponsalia celebranda desideratur.

TITULUS IV.

De Sponfa duorum.

U^T una duobus, vel duæ uni desponsentur, obstat vel impedimentum ligaminis, vel publica honestatis.

Pars I.

De Impedimento Ligaminis.

SUMMARIUM.

1. Quid sit impedimentum ligaminis? 2. Quo iure dirimat matrimonium? 3. §. 5. Ex quo matrimonio oriatur? 4. §. 6. Quorum, & quale matrimonium obstat? 7. §. seq. quibus modis hoc ligamen solvatur?

§. I.

Definitur impedimentum ligaminis, quod sit vinculum matrimoniale, quo unus conjux alteri sic alligatur, ut eo superflite cum nullo alio matrimonium contrahere valeat. Clariss. D. D. Gletlein *Method. compend. Inst. tit. 10. n. 33.*

§. II.

Causa efficiens impedimenti ligaminis est vel remota, vel proxima.

Remota est jus: dirimat autem impedimentum ligaminis matrimonium posterius non modo iure humano, Canonico, & Civili, ut patet ex cap. 1. & fin. h. t. ex §. 6. *Inst. de Nupt. & l. 2. C. de Incestu nupt.* sed etiam iure Divino juxta diserta verba Christi *Matth. 19. §. 9. quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, macha-*

tur; ex quibus sic arguit à fortiori Innocentius III. in c. gaudemus. 8. de Divorciis: si ergo uxore dimissa duci alia non potest, quanto fortius & ipsa retenta. Definitum insuper est à Concilio Trid. sess. 24. de Sacram. matr. can. 2. *Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, & hoc nulla lege Divina esse prohibitum, anathema sit.* Quin imò iure quoque naturali posterius matrimonium durante vinculo prioris esse invalidum, suadet ratio: quia nemo potest valide tradere alteri, quod suum non est; at jam secundum primam institutionem hujus contractus, renovatam à Christo in Lege nova, vir accipit potestatem in solidum corporis mulieris, & è converso, juxta illud Apostoli *1. ad Cor. 7. §. 4. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir; similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* Ergo.

Causa efficiens proxima impedimenti ligaminis est matrimonium tam ratum, quam consummatum: ex utroque enim nascitur vinculum, quo durante posterius matrimonium sive ratum, sive consummatum invalidum est. *c. 1. 2. 3. & fin. h. t.*

§. III.

Subjectum impedimenti ligaminis sunt, 4 conjuges, qui per hoc impediuntur, & ad matrimonium cum alia, vel alio contrahendum redduntur inhabiles, cujuscunque sexus sint, ac conditionis.

Dixi: cujuscunque sexus sint: quia est par ratio utriusque: quandoquidem Apostolus *1. ad Cor. 7. §. 2.* ait: *unusquisque suam uxorem habeat, & unaqueque virum suum, non unusquisque uxores suas, nec unaquæque viros suos; & detestabilior censetur polyviria, id est, conjunctio unius tæminæ cum pluribus viris, quam polygamia, seu conjunctio unius viri cum pluribus uxoribus: cum hæc solum fini secundo matrimonio, illa etiam fini ejusdem primario, videlicet generationi, & educationi proles adverteatur.* S. Th. in *supplem. q. 65. a. 1.*

in C. Gonzal. in c. 2. n. 7. b. 1. Bellarm. de *Controvers. fidei tom. 3. lib. un. de Matr. controvers. 3. c. 11. lit. A.* qui propterea concludit, Deum ab orbe condito in polyviria, seu pluralitate maritorum nunquam dispensasse, uti in polygamia, nec posse dispensare.

Rursus dixi: *cujuscunque conditionis sint*: Nec refert primò; subditi sint, an Principes? quia jus Divinum, & naturale, è quo profluit impedimentum ligaminis, æquè Principibus, ab subditis dominatur; quamobrem Nicolaus I. Pontifex M. in c. 19. *causâ 24. q. 3.* Lothario Regi, qui duas habebat uxores, refertur: *an non districta ultione feriendus es, qui in duabus uxoribus adulterium Lamech, & flagitium imitatus esse dignosceris?* Nec refert secundò: Clerici sint, an Laici? non obstante, quòd 1. ad *Timoth. 3.* dicatur, Episcopum debere esse unius uxoris virum: ex quo Ovvenus infert:

Unius uxoris vir Episcopus esse jubetur:

Ergo licet Laico nunquid habere duas?

Nam sensus orthodoxus dicti loci est, quòd bigamus sit incapax Ordinis clericalis, ut exponunt Canonistæ omnes ad *tit. de Bigam. non ord.* Nec refert tertio: fideles sint, an infideles? cum enim impedimentum ligaminis sit impedimentum juris naturalis, infideles quoque afficit: hinc gentilis, qui secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem, cum tale repudiium Veritas in Evangelio reprobaverit, nunquam ea vivente licite poterit aliam, etiam ad fidem Christi conversus, habere, nisi post conversionem ipsius illa renuat cohabitare cum ipso, aut etiamsi consentiat, non tamen absque contumelia creatoris, vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum. Text. in c. *gaudemus. de Divortiiis.*

§. IV.

§ *Forma* impedimenti ligaminis consistit in vinculo prioris matrimonii etiamnum duran-

tis. Tria itaque requiruntur, ut huic impedimento sua constet indoles.

Primum est, ut præcesserit matrimonium saltem ratum. c. 3. & *ult. b. 1.* Ex sponsalibus de futuro hoc impedimentum non confurgit per c. 1. *Eod.* ubi statuitur, sponso cum alia matrimonium contrahenti imponendam esse poenitentiam de fide mentita, debere tamen manere cum ea, cum qua matrimonium contraxit, sine dubio ideo: tum quia talis illicitè quidem, & cum injuria prioris sponsæ matrimonium contrahit, non tamen invalide, cum inconveniens foret, Sacramentum conjugii dissolvi ob solum consensum de futuro cum alia per c. 2. *de Matr. contra interd. Eccles.* tum quia vinculum matrimonii etiam nondum consummati est longè fortius, & tribuit non tantum jus ad rem, ut promissio matrimonii, sed jus in re, ut proinde matrimonium respectu sponsalium de futuro se habeat, sicut secunda venditio facta cum rei venditæ traditione respectu venditionis prioris factæ sine traditione rei; quo casu posterior emptor priori præfertur. l. *quoties. 15. C. de Rei vindic. P. Engl. ad tit. de Sponsal. §. 3. n. 3.*

Alterum requisitum est, ut matrimonium prius vero, ac legitimo consensu conciliatum sit. Quòd si solum fide, & sine animo contrahendi, aut se obligandi matrimonium intantum fuerit, in foro conscientie non inducit impedimentum ligaminis. Gutierrez *de Matr. c. 9. n. 12* Basil. Pontius *lib. 2. c. 5. n. 2.* Boss. *de Matr. contr. cap. 2. num. 51.* Ratio est: quia sistendo in foro conscientie matrimonium fictum, utpote consensu, seu forma substantiali, destitutum, non valet; ergo ex illo non potest oriri impedimentum aliquod dirimens, non enim præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum. c. 52. *de R. I. in 6.* Addidi: in foro conscientie: nam in foro externo matrimonium fide contractum præsumeretur verum, ac validum, &

ex præsumptione pareret vinculum conjugale dirimens aliud quodcunque matrimonium subsequens arg. *c. per tuas* 10. *de Probat. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præsumpt. I. n. 33. 37. & 38.* & Ego in *tit. I. n. 104.*

Tertium requisitum est, ut matrimonium etiamnum perseveret: etenim matrimonio ratò per professionem solennem, aut dispensationem Pontificiam; vel matrimonio consummatò per mortem, aut dispensationem Divinam dissolutò redit prior libertas valide contrahendi matrimonium cum alia, quæ per præcedens matrimonium ablata erat.

§. V.

Effectus impedimenti ligaminis primarius est, quòd impediatur matrimonium contrahendum, & dirimat contractum; adèd, ut si quis cum duabus de præsentì contraxerit, ei ad hæc debet, cum qua priùs contraxit, *c. penult. de Sponsal. cap. I. h. t.* & hoc licèt cum secunda, & non cum priore copula carnalis intervenerit, nulla obstantè consuetudine *c. 2. 3. & fin. Eod.* Neque dicas, quòd duo vincula fortius ligent, atque adstringant, quàm unum, arg. *Auth. itaque. C. communia de success.* enim verò admitto, hanc regulam per se veram esse, sed nego, quòd in posterori matrimonio consummatò duo vincula subsint: licèt enim ultra consensum copula intervenerit, non tamen idcirco majoris firmitatis, aut roboris est, quàm primum solo consensu contractum, cum matrimonium solo consensu contrahatur. *l. nuptias. 30. ff. de Reg. juris.* & essentiam suam habeat ex mutuo, & eo quidem solo contrahentium consensu. *Panormit. in d. c. 3. h. t.* ubi dicit, copulam, & concubitus carnalem non adungere acceptionem, vel majus vinculum matrimonio respectu essentia matrimonialis, sed duntaxat respectu significati, ita ut aliud significet matrimonium consummatum, aliud non con-

summaturum. *c. debitum. §. de Bigam.* indèque fit, ut primum non consummatum per secundum copulà confirmatum minimè tollatur.

Effectus secundarius hujus impedimenti est, quòd ii, qui eo durante secundas nuptias attentant, incurrant pœnam infamiae. *l. 1. in fin. ff. De his, qui not. infam. l. 2. C. de Incest. nupt. l. 18. C. Ad L. Jul. de adult.* & in Germania, si secundum matrimonium consummaverint, gladiò, ac ultimò supplicio puniantur. *Ordinatio criminalis Caroli V. art. 121.* & ibi accuratè Christophorus Blumacher in Alma hac Universitate quondam Institutionum, & Digestorum meritissimus Professor.

§. VI.

Contraria impedimenti ligaminis sunt modi, quibus vinculum prioris matrimonii, & unà impedimentum hoc dissolvitur, ac tollitur: quod variè accidit.

I. Morte naturali, de qua recentior quidam Poëta canit:

Mors malus, non expertusque Poëta: ligatas

Conjugiis animas solvere non metuit.

Unde mortua conjuge, si superstes velit secundas nuptias inire, id ei licebit toties, quoties casus mortis evenerit, si aliud canonicum impedimentum non obstiterit per text. *1. ad Corinth. 7. §. 9. Ad Roman. c. 7. §. 2. & 3. c. aperiant. II. causà 31. q. 1.* & ita de fide tenendum, dicit Layman *lib. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 6.*

II. Solenni professione Religionis: si nimirum alter conjux ante matrimonii consummationem religionem approbatam ingredia-
tur. *c. 27. & cap. 28. causà 27. q. 2. cap. 2. & 7. de Convers. conjug.* idque definitum est à Trident. *sess. 24. de Sacram. matr. can. 6.* his verbis: *si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum per solennem religionis professionem alterius conjugum non dirimi,*

anathema sit. Ratio ea datur: quia professio religiosa est quædam mors civilis, & spiritualis juxta illud *ad Colossens. 3. mortui estis: & vita vestra abscondita est in Christo*: sicut ergo mors naturalis dissolvit matrimonium etiam consummatum, ita mors ista spiritualis dissolvit vinculum spirituale matrimonii rati. Veniunt autem hic nomine solennis professionis quoque professio equitum Ordinum Militarium sub clausura viventium, & præsertim vota solennia Equitum Ordinis Hierosolymitani, utpote qui sunt verè religiosi, ut probant Diana. p. 3. tract. 2. resol. 30. Garcias de Benef. p. 1. c. 4. n. 3. & 4. Non item vota solennia Equitum Militarium Calatravæ, Alachantaræ, S. Jacobi, Mortesiæ, & similibus: cum horum matrimonium sit compossibile cum votis, ex quo vovent solum castitatem conjugalem. Diana l. cit. Vivianus de Fure patron. c. 2. num. 16. & cum his Vincent. de Just. de Dispens. matr. lib. 2. cap. 10. num. 41. Neque susceptio SS. Ordinum, ut expressè habetur in Extravag. antiqua. Joann. XXII. de Voto & vot. redempt. An verò vota simplicia post biennium emissa in Societate JESU dirimant vinculum matrimonii rati, dissident DD. & adhuc sub Judice lis est.

III. Dispensatione S. Pontificis: quamvis enim fatendum, in terris nullam esse potestatem dissolvendi vinculum matrimonii consummati per c. corporalia. 2. de Transl. Episc. Rota dec. 101. n. 7. p. 2. divers. Attamen posse S. Pontificem dispensare saltem improprie super dissolutione matrimonii rati, ratio, exempla, & Declarationes Cardinalium evincunt. Ratio; quia secundum probabiliorem sententiam potest Papa dispensare in voto solenni religionis, quod est fortius vinculum; ergo etiam in matrimonio rato, quod est illò infirmius, cum per promissionem religiosam dissolvatur. Exempla: sæpius enim SS. Pontifices in matrimonio rato dispensassã, te-

stantur passim Authores; de Martino V. & Eugenio IV. Antoninus 2. p. tit. 1. c. 21. §. 2. de Paulo III. & Pio IV. Navarr. in Man. c. 22. num. 21. de Gregorio XIII. Henriquez l. 11. de matrim. c. 8. n. 11. in Gloss. lit. F. de Sixto V. Clemente VIII. Paulo V. & Urbano VIII. Cardinalis Carapha in Libris S. Congregationis Concilii. Declarationes Cardinalium: quoniam ita sæpissimè censuisse S. Congregationem Concilii, refert Jacob. Pignatell. tom. 1. consult. 148. n. 5. præcipuè in una Carpentoraten. 25. Jan. 1608. in una Seguntina 17. Septemb. 1609. in una Ferrariensi 20. Maij. 1610. & in una Augustana 16. Maij. 1618. Planè causæ dispensandi in matrimonio rato graves, & urgentes sint, oportet; quales censentur morbus contagiosus superveniens, irreconciliabile odium, & discordia conjugum, timor magni scandali, periculum perversionis, bonum pacis, & si quæ aliæ; in omni autem casu faciliorem reddit dispensationem supplicantium nobilitas, & potentia. Vid. Sanch. lib. 2. de Matrim. dispur. 16. & Vincent. de Just. de Dispensat. matrim. lib. 2. c. 10. n. 20. & seqq.

IV. Inter infideles solvitur vinculum matrimonii etiam consummati, si, unò ad fidentem conversò, alter perseveret in infidelitate & vel nullò modò, vel non sine blasphemia Divini Nominis, vel ut conjugem pertrahat ad peccatum mortale, ei cohabitare velit: tunc enim fidelem ad secunda, si voluerit, vota transire posse, traditur in c. quanto. 7. & c. gaudemus. 8. de Divortiiis.

Hæretici volunt, vinculum matrimoniale quoque rescindi propter adulterium, vel malioliam desertionem compartis, & pro se allegant illud Matth. 19. *Quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, macchatur*; atque ex hoc argumento à sensu contrario inferunt, quasi ob fornicationem uxoris eam dimittere, & infimul

mol aliam ducere liceat. Sed horum errorem refellunt luculenti textus *I. ad Corinth. 7.* in cap. 1. & seqq. *causâ 32. q. 7.* ac anathemate damnavit Concilium Tridentinum *sess. 24. de Sacram. matrimon. can. 5. & 7.* Nec quicquam valet argumentum ex *cap. 19. Matth. deductum*: quandoquidem textus ille ita accipiendus est, ut exceptio de fornicatione moris retringatur ad verba præcedentia, & sensus sit, non licere dimittere uxorem, excepta causa fornicationis, non autem ad verba subsequenta, quasi insuper ob causam fornicationis aliam ducere liceat. P. Engl ad *tit. de Divoritiis n. 9.* Taceo, quod argumentum à sensu contrario sit penitus elumbe, si inde correctio juris, aut absurdus intellectus sequatur; ut hoc est, quod militat contra textum *D. Pauli 1. ad Corinth. 7.* contra auctoritatem totius Ecclesiæ, & contra naturam, seu indissolubilitatem matrimonii.

Pars II.

De Impedimento publicæ honestatis.

SUMMARIA.

1. Impedimentum publicæ honestatis quid? 2. Est introductum jure Ecclesiastico. 3. 6. 7. 8. & 9. Ex quibus sponsalibus nascatur? 4. 5. 10. & 11. Quorum matrimonium, & sponsalia invalidet? 12. & seq. quibus modis tollatur?

§. I.

Definitur impedimentum publicæ honestatis, quod sit personarum aliquarum propinquitas, & coepta quædam affinitas ex sponsalibus de futuro, aut de præsentia nata, impediens matrimonium contrahendum, & citius contractum. Patrit. Sporer *de Matrimon. n. 54.*

§. II.

Causa efficiens impedimenti publicæ honestatis, alia est remota, alia proxima. *Remota* est jus Ecclesiasticum: quoniam solo jure Ecclesiastico publicæ honestas intro-

ducta est, nec jure naturali in aliquo gradu honestæ rectæ, aut transversæ matrimonium dirimit. Et quidem de impedimento hoc peculiariter agunt *c. si quis 11. c. qui despons. 11. c. si quis 14. eum seq. causâ 27. q. 2. c. 3. 4. & 8. de Sponsal. c. un. Eod. in 6. cap. 4. 5. & 12. de Despons. impub. & novissimè Trid. sess. 24. de Reform. matr. c. 3.* An verò publicæ honestas orta ex matrimonio rato in jure, nempe in *causâ 27. q. 2.* expressa sit, vel solum colligi possit argumentò à sponsalibus, ac à fortiori deductò? non satis exploratum est; Illud adstruit Basil. Pontius *lib. 7. de Matrim. disp. 35. n. 2.* hoc Sanch. *cod. tr. lib. 7. disp. 70. n. 1.* in praxi non video, quid referat.

Causa efficiens proxima hujus impedimenti est conjunctio animorum: sicut enim ex corporum conjunctione carnali vera affinitas nascitur, ita ex conjunctione animorum, quæ tam in sponsalibus de futuro, quàm de præsentia intervenit, nascitur aliqua quasi affinitas, ob quam inhonestum videtur, ut quis cum consanguinea sponsæ suæ matrimonium contrahat. *d. c. 3. de Sponsalib.*

§. III.

Subjctum impedimenti publicæ honestatis sunt personæ desponsatæ, quas publicæ honestas ad matrimonium cum compartis consanguineis contrahendum reddit inhabiles. Ubi jus antiquum secernendum à jure novissimo Tridentini: Jure antiquo impedimentum se extendebat ad omnes consanguineos non tantum primi, sed & ulterioris gradus. *c. 8. de Sponsal. c. un. Eod. in 6.* consequenter si non ad septimum, saltem ad quartum usque gradum instar consanguinitatis, & veræ affinitatis. *c. penult. & ult. de Consang. & affinit.* De jure verò Tridentini *d. locò.* constitutum est, ut primum gradum nunquam transcendat, adeòq; hodie possit sponsus cum omnibus reliquis sponsæ consanguineis matrimoniū contrahere, excepta sola matre, filia, & sorore: ac vicissim.

vicissim sponsa cum sponsi consanguineis excepto patre, filio, & fratre.

Quæres I. Utrum hæc Tridentini restrictio obtineat non solum in publica honestate proveniente ex sponsalibus de futuro, sed etiam in ea, quæ ex sponsalibus de præsentibus nata est? Et in hac non obtinere restrictionem illam expressè declaravit Pius V. in motu proprio, qui incipit: *Ad Romanum.* edito Anno 1568. ibi: *Idcirco motu propria authoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilii Tridentini omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus, & gradibus, in quibus de jure veteri ante prædictum decretum Concilii introductum erat.* Quod & hinc liquet: quod Concilium Tridentinum nominatim loquatur de justitiæ publicæ honestatis impedimento ex sponsalibus orto nomen autem sponsalium in propria significatione tantum importet sponsalia de futuro, consequenter in materia correctoria de matrimonio accipiendum non sit, nisi forte identitas, vel majoritas rationis aliud suadeat; quæ tamen ratio respectu matrimonii rati in præsentibus longè diversa est: nam hoc publicè contrahitur, & de consummatione nondum facta constat, nequit, ideoque communi æstimatione vera affinitas intercessisse censetur, tametsi à parte rei non intervenerit, & in Republica scandalosum, sicque contra publicam honestatem foret, si quis defunctæ uxoris consanguineam duceret; in sponsalibus verò tam fortiter contra honestatem nihil militat, præsertim ultra primum gradum; ergo quod de illis disposuit Tridentinum, porrigendum non est ad matrimonium, ceu sponsalia minùs propriè talia. Vincent. de Just. de dispens. matr. lib. 2. c. 8. n. 9. & seqq. cum aliis laudatis.

Quæres II. An impedimentum publicæ

honestatis extendatur etiam ad infideles, eosque, saltem postquam ad fidem conversi sunt, à matrimonio impediatur?

Ratio dubitandi est: quia infidelis, qui in infidelitate matrimonium contraxit, & consummavit, post conversionem mortua uxore non potest matrimonium contrahere cum ejus sorore propter impedimentum affinitatis; ergo etiam infidelis, qui tempore infidelitatis contraxit sponsalia de præsentibus, aut de futuro, post conversionem mortuam sponsam, non potest matrimonium contrahere cum ejus sorore propter impedimentum publicæ honestatis.

Nihilominus indubitè tenendum, infideles cum consanguineis suæ sponsæ posse contrahere matrimonium tam ante, quam post susceptum baptismum. Ante baptismum quidem: quia infideles pro tempore infidelitatis non subduntur legibus Ecclesiæ, quibus præcisè impedimentum publicæ honestatis constitutum est; post baptismum verò: quia, cum publica honestas non nisi in communi quadam hominum æstimatione, & in solo jure Ecclesiastico fundetur, non potuit oriri tempore infidelitatis, quo fuerunt inita sponsalia; nec dici potest, oriri primum post conversionem, quandoquidem quod ab initio irritum fuit, tractu temporis non convalescit per c. non firmatur. 18. de R. l. in 6. Henriquez lib. 11. de Matr. c. 3. n. 4. Bonacin eod. tr. q. 3. punct. 11. n. 6.

Unde non currit paritas de affinitate: nam hæc est vinculum quoddam naturale fundatum in commixtione seminum, ac jure naturali, ideoque non est, cur, eadem supposita, non possit Ecclesia determinare gradus, intra quos subditus ejusdem, vel postea factus subditus matrimonium contrahere non possit. Contra honestas publica est duntaxat conjunctio quædam moralis fundata in effectu sponsalitiæ, & communi quadam hominum æstimatione, proveniens præcisè ex lege Ecclesiastica, quæ

quæ in infideles cadere non poteſt, & quia non ſcitur ex jure naturæ, nec poteſt poſtea tractu temporis conualeſcere, niſi ver novum actum poſitum poſt converſionem.

§. IV.

Forma impedimenti publicæ honeſtatis poſita eſt in propinquitate, ſeu cæpta quadam affinitate ex ſponſalibus, vel matrimonio nondum conſummato orta.

Ut ex ſponſalibus oriatur, ea certa, pura & valida ſint, oportet. *Certa*: nam ex ſponſalibus incertis, ut ſi quis promittat unam ex filiabus Titii ſe ducturum, & illæ conſentiant, non conſurgere hæc impedimentum, textus eſt in *c. un. de Sponſal. in 6. Pura*: enim verò ſub conditione inita v. g. *ſi mille in dotem dederis; ſi parentes conſenſerint, &c.* pendente conditione non obſtant, quo minùs, ſi ſponſa ante eventum conditionis moriatur, ſoror, vel alia è conſanguineis licitè & validè in uxorem duci poſſit. *d. c. un.* Notanter autem dixi: *pendente conditione*: quia ſi appoſita conditio jam impleta ſit, puta ſi mille in dotem ſunt numerati, aut parentes conſenſerint, pura ſunt ſponſalia, & ſic cenſentur, ac ſi nullam habuiſſent conditionem. Similiter quando adjecta eſt conditio de præſenti, vel præterito v. g. *ſi es nobilis; ſi pater tuus eſt mortuus; &c.* ea de facto exiſtit, ut ſtatim abſolutè obligant ſponſalia, ita etiam ſtatim ab initio impedimentum publicæ honeſtatis produciunt. Sanchez *de Matr. lib. 7. diſp. 69. num. 4.* & alii communiter. *Valida*: licet olim impedimentum dirimens ortum fuerit ex ſponſalibus invalidis, modò non fuiſſent talia ex defectu conſenſus. *d. c. un.* hodie tamen Concilium Tridentinum *d. ſeſſ. 24. de Reform. matrim. c. 3.* conſtituit, ut quacunque ratione ſponſalia invalida fuerint, nullum ex iis naſcatur publicæ honeſtatis impedimentum, idque conſortim vulgatæ juris regulæ: *non præſtat impedimentum quod de jure non ſortitur effectum.*

KÖNIG IN DECRET. LIB. IV.

Ut matrimonium ratum publicæ honeſtatis impedimentum propignat, requiritur primo, ut ſit purè, ac abſolutè iuratum, nec aliqua conditione ſuſpenſum: ſiquidem quæ paulò ante diximus de ſponſalibus, obtinent etiam in matrimonio rato, quamvis de eo *d. c. un. de Sponſalib. in 6.* expreſſè non loquatur: ſufficit enim, nullum Jus oppoſitum ſtatuerè de matrimonio rato, & communem praxim, ſeu conſuetudinem Eccleſiæ, quæ eſt optima legum interpres, ita obſervare. *Secundo* requiritur, ut matrimonium non ſit invalidum ex defectu conſenſus: hinc ſi matrimonium irritum ſit propter metum cadentem in virum conſtantem, aut propter errorem in perſona; vel unus contrahentium ſit infra leptimum ætatis annum; vel ſi matrimonium celebretur per procuratorem, qui interim, licet ignoranter, revocatus ſit, hiſ & ſimilibus caſibus nulla oritur publicæ honeſtas, arg. *d. c. un.* Secùs eſt, ſi matrimonium ſit nullum conſanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, religionis, aut alia quavis ratione, prout juxta citatam *Bullam Pii V.* declararunt Cardinales ad *d. c. 3. Tridentini.*

Tertiò aliqui requirunt, ut matrimonium palam in facie Eccleſiæ celebratum ſit. Sanchez *lib. 7. diſp. 70. num. 13.* ubi docet ex matrimonio clandestino hodie non oriri publicam honeſtatem, eò quòd formam, & figuram matrimonii non habeat, ſed quodammodo in ipſo conſenſu requiſito defectum patitur, utpote qui coram parochò & teſtibus explicatus non eſt. Verùm cum de jure antiquo indifferenter ex matrimonio quacunque ex cauſa invalido, dummodo contrahentes de facto conſenſerint, natum fuerit publicæ honeſtatis impedimentum, & Concilium Tridentinum nihil innovaverit circa matrimonia ſive ſponſalia de præſenti juxta declarationem Pii V. allegatam, idem ſtatuumendum eſt, ſi nullum ſit matrimonium.

N

pro-

propter impedimentum extrinsecum, seu propter defectum Parochi ac testium, præsertim si contrahentes hoc casu impedimentum nesciant, v. g. credant, esse Parochum, qui Parochus non est, aut falsò putent, in parochia non esse publicatum decretum Tridentini; aliàs enim, si scientes formam Tridentini negligerent, censerentur non habuisse seriam intentionem de præsentì contrahendi, & ita defectus in consensu foret. Fagnan. in *c. ad audientiam. de Sponsalibus num. 20.* Gutierrez de *matrimon. cap. 103. num. 9.* Jacob. Pignatell. *tom. 4. consult. 15. qui num. 3.* refert declarationem S. Congregationis Concilii.

Non levis controversia est: num publica honestatis impedimentum oriatur casu, quo sponsalia, aut matrimonia sunt publica, & impedimentum, aut defectus consensù omnino occultus, ita ut in foro externo probari nequeat?

Affirmativæ ad stipulatur Sanchez *l. 7. disp. 68. n. 14.* & cum eo Vinc. de Just. de *Dispens. matrim. lib. 2. c. 8. n. 26.* eò quòd, cum nullitas probari nequeat, nec præsumatur, non minùs scandalosum, ac inhonestum sit in Republica, hoc casu cum consanguinea sponsæ contrahere matrimonium, quàm si re vera valida fuissent priora sponsalia, aut matrimonia.

Econtra Coninck de *Sacrament. disp. 23. dub. 5. num. 69.* Bonacin. de *Matrimon. quest. 3. punct. 11. num. 14.* quos malè pro affirmativa allegat Vincent. de Just. Navarr. in *Man. cap. 22. n. 57.* & plures alii apud Sanchez *l. cit. num. 13.* docent, si defectu consensù merè interni, vel alia ex causa planè occulta sponsalia de præsentì, vel de futuro nulla sint, nullam à parte rei nasci publicam honestatem, licèt in foro externo nata præsumatur; quibus accedo: tum quia de jure communi ex sponsalibus vel matri-

monii defectu consensù invalidis non hæscitur publica honestas. *c. un. de Sponsalibus in 6.* & quòd minùs textus iste secundum opinionem Adversariorum explicari possit de defectu consensù apparente, vel nullitate in foro externo nota, saltè quoad sponsalia de futuro propter occultum votum, errorem, simulationem, similè impedimentum invalida, prohibet Tridentinum *cit. cap. 3.* dum verbis generalibus, justitiæ publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunquè ratione valida non erunt, prorsus tollit.

Ratio pro contraria sententia allegata nihil evincit, nisi quòd in foro externo, quamdiu nullitas, aut defectus consensù occultus est, sponsalia, ac matrimonia valida, atque ex illis impedimentum publicæ honestatis ortum præsumatur. Nec refert, quòd scandalosum, inhonestumque sit, ducere consanguineam illius, quæ in foro externo creditur vera uxor, aut sponsa; non enim omne scandalum, vel inhonestas re ipsa inducit impedimentum dirimens matrimonii, sed illa solum publica honestas, quæ quasi affinitas quadam inchoata ex mutua animorum conjunctione, & consensu in matrimonium nascitur. Unde sicut putativa affinitas carnalis à parte rei, & in foro animæ non impedit, quòd minùs is, qui publicè pro affine habetur cum putativæ concubinæ sorore matrimonium validè contrahat, etsi in foro externo tale matrimonium habeatur pro scandaloso, & invalido; ita idem continget, si à parte rei nulla sit animorum conjunctio, nullumve impedimentum ex mutuo consensu natum, quantumvis in foro externo præsumatur.

Utrùm ex Sponsalibus, ac matrimoniis interpuberum, quæ vel ipsi ad invicem, vel Parentes pro eis contraxerunt, consurgat impedimentum publicæ honestatis? textus luculentus est in *c. un. de Dispensat. impub. in 6.*

quem supra in tit. 1. n. 8. 18. 100. & in tit. 2. num. 13. & seqq. exposuimus.

§. V.

10 *Effectus* impedimenti publicæ honestatis est, quod inter personam desponsatam, & alterius consanguineos impediatur, & dirimat matrimonium subsequens, & multo magis sponsalia, non tamen præcedentia. *c. un. de Spons. in 6.* Idcirco si quis prius contraxerit sponsalia absoluta de futuro cum Titia, & postea cum eius sorore de præsentibus, sponsalia posteriora de præsentibus sunt nulla, priora autem subsistunt & obligant ad contrahendum cum Titia matrimonio. Neque impedit, quod ex matrimonio invalido ob aliam causam, quam ob defectum consensûs impedimentum publicæ honestatis generetur juxta deducta n. 7. id namque non operatur retro, neque nocet sponsalibus antecedentibus: eò quod ratio publicæ honestatis, quæ impedit contractum cum consanguinea sponsæ impediatur quoque, ne ex contractu illo invalido, si in eatur, adversus se ipsam aliud impedimentum confurgat, & detur mutua quasi reactio. *Patrit. Spons. de Matr. num. 58.* Aliud statuendum, si quis successivè cum duabus sororibus sponsalia contrahat, & secundam insuper carnaliter cognoscat; quo casu nec secundam habere potest propter impedimentum publicæ honestatis, neque primam propter affinitatem, solum enim de publica honestate constitutum est, quod retro non agat, & sponsalia præcedentia non dissolvat, affinitas verò, & reliqua impedimenta dirimentia, tamen post contracta sponsalia superveniant, obstant matrimonio contrahendo, & ipso jure ea rescindunt per *c. ex literis. 8. de eo, qui cognovit consanguineorum. sua. P. Engl de Spons. §. 6. n. 6.*

§. VI.

11 *Contraria* impedimento publicæ honestatis est dispensatio, quæ tollitur. Ut verò in aliis impedimentis dirimentibus jure Ecclesiastico

introducitur solus S. Pontifex dispensare potest, ita etiam potest in isto impedimento, si proveniat ex sponsalibus de futuro, si ex matrimonio rato, uti illustre exemplum habemus in Julio II. qui dispensavit cum Henrico VIII. Rege Angliæ, & Catharina Austriaca antea Arthuro Henrici Fratri nupta, teste Jacobo Pignatell. *tom. 4. consult. 14. num. 4.* Interim tamen longè facilius dispensatur, si honestas ex sponsalibus, quàm si ex matrimonio rato proveniat, & ideo majores causæ requiruntur ad impetrandam dispensationem, super hac, quàm super illa, atque si ex matrimonio rato insurgat, id in supplicatione exprimendum est, ut habet notorius Curia Stylus. *Vincent. de Just. de Dispens. matrimon. lib. 2. c. 8. n. 56. & 59.*

De cætero impedimentum publicæ honestatis ad instar affinitatis est perpetuum, ita ut nec morte alterius, consequenter nec per aliam dissolutionem sponsalium extinguatur. *c. 14. & 15. causa 27. q. 2.* Et hoc etiam tunc procedit, quando sponsalia de futuro dissolvuntur mutuo consensu: partim propter textum clarum in *c. accessit. 5. de Despons. impub.* qui per Tridentinum non reperitur correctus: partim propter expressam declarationem Cardinalium de Anno 1658. die 6. Julii, quam sub die decima ejusdem Mensis Alexander VII. approbavit, jussitque, in dubium deinceps non revocari, teste Fagnano in *c. ad audientiam. 4. num. 29. de Sponsalib.* Quibus accedit ratio, quod impedimenta matrimonii semel nata non amplius dependeant à voluntate, & personis contrahentium, sed ab Ecclesia; cum ergo sponsalia semel fuerint valida, non est in arbitrio contrahentium, tollere illud impedimentum, quod ex his vi statuti Ecclesiæ semel resultaverat. Confer Reverend. Mzurum Oberascher *de Sacram. matrimon. cap. 4. §. 7. & P. Jacob. Wex de Sponsal. p. 1. à num. 27.*